

Svertesopp et mer vanlig problem

For en malt trefasade er svertesopp en uting som bør fjernes jevnlig. For selv om svertesoppen i seg selv er relativt ufarlig for kledningen, kan den berede vei for den langt mer skadelige råtesoppen som kan bryte ned treverket.

Av Chera Westman/ifi.no, ifi.no

Svertesoppen finnes overalt. Og den vil ikke bli borte med det første. Snarere er det mye som tyder på det rakt motsatte. I et varmere og våtere klima med mer ekstremvær vil svertesoppen trives godt.

– Svertesoppen er relativt lett å tilfredsstille. For å vokse trenger den en relativ fuktighet på rundt 80-85 prosent. Den kan vokse ved 0-40 graders temperatur, og ved temperaturer under 0 går den i dvale, men dør ikke. Ideell temperatur for svertesopper er 20-25 grader, sier Lone Ross Gobakken, som forsker på tre i fasader ved Norsk institutt for bioøkonomi, NIBIO i Ås.

– Ved temperaturer på 40-50 grader dør soppen, men siden sporene finnes overalt, kommer den raskt tilbake, og vokser videre de dagene det ikke blir like varmt eller kaldt, sier hun.

KAN VASKES VEKK: – Svertesoppen er lett å fjerne, men den kommer raskt tilbake, sier forskeren Lone Ross Gobakken.

Åpner for råte

I naturen vokser svertesoppen på mange typer planter – på fasader vil svertesopper lage sorte belegg.

– Svertesoppen henter næring fra enkle sukkerkomponenter i treverket, og støv og pollen som fester seg på fasader. Den kan også hente næring fra ulike bestanddeler i maling, slik som enkelte typer oljer og andre organiske komponenter. Algevekst og lav kan også forekomme på trefasader. Alger etablerer seg gjerne på arealer som har høy fuktighet og lite sol, sier Lone Ross Gobakken.

Selv om svertesoppen lever på overflaten og i seg selv er relativt ufarlig for kledningen, kan den berede vei for den langt mer skadelige råtesoppen som kan bryte ned treverket.

Råteskader oppstår særlig ved dårlig utførte detaljer slik som skjøter i trefasaden, rundt og i vindusomramminger, ved kapillært oppsug, når treverk står for langt ned mot bakken og ved spikring for langt inn i treverket.

RÅTEFARE: Svertesopp lever på overflatene, og kan bane vei for råde.

Riktig giftcocktail søkes

– Svertesoppen kan vokse inn i malingen om malingen ikke har effektive soppdreper. Under malingens mellom- og toppstrøk er det normalt påført en grunning som normalt inneholder fungicider som er spesielt effektive mot råtesopp.

– I riktig gamle dager brukte man tungmetaller, blant annet bly og arsenikk, i maling for å hindre vekst av svertesopp og råtesopp, men disse tungmetallene er svært skadelige for miljøet. I dag er målet å lage miljøvennlige overflatebehandlinger som effektivt hindrer soppvekst, har gode påføringsegenskaper, og har holdbar farge og glans. Restriksjoner gitt i Biociddirektivet har ført til at stadig færre fungicider kan benyttes inn i en overflatebehandling, og det er derfor en utfordring for malingindustrien å finne den beste recepten som motvirker soppdannelse på samme måte, sier Lone Ross Gobakken.

Den eneste måten å få fjernet begroing og svertesopp på er å vaske godt, og bruke en kombinasjon av effektive vaskemidler og mekanisk skrubbing. Ved å fjerne svertesoppen jevnlig, økes levetiden både for kledningen og malingsjiktet som beskytter den.

VERKTØY: Svertesopp fjernes ved bruk av effektive rengjøringsmidler, vann og en vaskekost.

FARGEFORSKJELL: Forskning viser at mørke trekledninger har mindre svertesoppangrep enn lyse kledninger

FARGENE HAR BETYDNING

Nyere forskning viser at mørke trekledninger har mindre svertesoppangrep enn lyse kledninger med tilsvarende beliggenhet. Det kan ifølge Lone Ross Gobakken ha tre forklaringer:

Mørk trekledning får en høyere overflatetemperatur som hemmer soppveksten. Mørk og lys overflatebehandling har forskjellige pigmenter med ulik kjemiske oppbygging som kan påvirke soppveksten. Man ser ikke svertesoppen like godt på mørke flater som på lyse.

Mer informasjon:

Beckers

Bergen Malingfabrikk

Butinox

Flügger

Nordsjö

Miljømal

Kemetyl

Krefting & Co

Alfort & Cronholm

Jordan